Common Cause
Public Foundation

«Жалпы иш» коомдук фонду

«2020-жылдын 4-октябрында боло турган парламенттик шайлоого карата жарандардын көз-караштары» боюнча коомдук пикирди сурамжылоонун жыйынтыгы боюнча аналитикалык отчет

«ЖАЛПЫ ИШ» Коомдук фонду

“Жалпы иш” коомдук фонду – Кыргыз Республикасындагы ар түрдүү деңгээлдердеги шайлоолорго мониторинг жүргүзүү, жарандык билимдин деңгээлин жогорулатуу долбоорлорун ишке ашыруу, жарандардын өлкөнү башкаруу процесстерине активдүүрөөк катышуусуна жардам көрсөтүү үчүн түзүлгөн көзкарандысыз уюм.

Фонддун миссиясы - аралашуу, дискурс жана коомдук көзөмөлгө катышуу менен өлкөдө кабыл алынган чечимдердин сапатына таасир этүүчү мүмкүнчүлүктөрдү жарандарга түзүп берүүгө көмөктөшүү.

Бул коомдук пикирдин сурамжылоосу USAIDдин колдоосунда «Жалпы иш» коомдук фонду тарабынан ишке ашырылуучу «Кыргыз Республикасында шайлоолорго көз карандысыз байкоо жүргүзүү» долбоорунун шайлоочуларды окутуу компонентинин алкагында жүргүзүлгөн.

«Жалпы иш» КФнын командасы коомдук пикирдин сурамжылоосунун жыйынтыгы өлкөнүн жарандарына, ЖМКларга, саясий партияларга, жарандык коомдун институттарына жана чечимдерди кабыл алган жактарга алдыдагы шайлоолорго байланыштуу маанилүү маселелер жөнүндө маалымат берүүгө жардам берет деп эсептешет.

Кыскача резюме

. Жарандардын алдыдагы парламенттик шайлоолор тууралуу көз караштары жөнүндө коомдук пикирдин сурамжылоосу «Жалпы иш» коомдук фонду тарабынан 2020-жылдын 21-августунан 4-сентябрына чейин төмөнкүлөрдү аныктоо максатында жүргүзүлгөн:

- Жарандар алдыдагы шайлоо жөнүндө эмне ойлошот?
- Алар шайлоого катышууга даярбы?
- Алар шайлоо тууралуу канчалык билишет?
- Алар кайсы саясий партияларга добуш беришет?
- Алар шайлоо учурунда өтө талкууланган көйгөйлөр жөнүндө эмне ойлошот?

Негизги корутундулар төмөнкүлөрдү камтыйт:

<u>Жалпы:</u>

- Шайлоого бир нече жума калганда калктын 94%ы алдыдагы шайлоо жөнүндө маалымдалгандыгын билдирди, ал эми 74%ы шайлоого катышарын пландаган. 60%ы Covid-19га байланыштуу эпидемиологиялык кырдаалга карабай шайлоого барат. 14%ы эпидемиологиялык кырдаалга карай ошол учурда чечим чыгарышат. Респонденттердин 11%ы ден соолугуна кабатырланганы үчүн добуш берүүгө барбасын айтышты.

Кыскача резюме

- Респонденттердин 59%ы шайлоого катышуу өлкөнүн ар бир жараны үчүн өтө маанилүү болгондугун белгилешти.

<u>Добуш берүүдө артык көрүлүүчү тандоолор</u>

Респонденттердин жарымынан көбү (58%) кайсы партияга добуш берерин билишпейт. Респонденттердин 14%ы «баарына каршы» добуш беребиз деп жооп беришти. Добуштардын эң көп саны Бишкекте (27%), Чүй облусунда (23%), Ош шаарында жана Ысык-Көлдө (17%). Респонденттердин 15%ы гана (n = 184) добуш бергиси келген саясий партияны аташты. Алардын жооптору боюнча үч лидердин катарына «Мекеним Кыргызстан» партиясы (3%), «Биримдик» жана «Ата-Мекен» партиялары 2% менен киришти.

<u>Добуш берүү жөнүндө чечимге эмне таасир эте алат?</u>

Жооптордун алдыңкы үчөөнө шайлоо алдындагы платформанын мазмуну кирди (31%). 24%ы жообун аныктай элек болуп чыкты. Талапкерлердин тизмесин 23%ы атады.

<u>Жарандардын шайлоонун жол-жоболору жөнүндө маалымат алышы</u>

Кыскача резюме

Жарандардын 55%ы шайлоочулардын тизмелерин текшерүү жөнүндө билген эмес. 51%ы шайлоо күнүндөгү жол-жоболор тууралуу маалымат алышпагандыгын айтышты. Респонденттердин 53%ы пандемия учурунда добуш берүүнүн конкреттүү жол-жоболору жөнүндө аларга маалымат берилбегендигин билдиришти. Жарандардын 50%ы өзүлөрүнүн шайлоо укугу жөнүндө маалымат алган эмес.

Шайлоодогу бузуулар

Респонденттердин 90%ы мыйзамдагы жаңы өзгөртүүлөргө ылайык добуштарды сатып алуу кылмыш экендигин билишерин айтышты. 38%ы добуштарды сатып алуу ыктымалдыгы жогору деңгээлде дешсе, 27%ы – өтө жогору деңгээлде деп белгилешти.

Респонденттердин 57%ы мыйзамдагы жаңы өзгөртүүлөргө ылайык административдик ресурсту колдонуу кылмыш экендигин билишет. 33%ы административдик ресурсту колдонуу ыктымалдыгы жогору деңгээлде дешсе, 14%ы – өтө жогору деңгээлде деп белгилешти.

Сурамжылоонун жыйынтыгы

2020-жылдын 4-октябрында Парламенттик шайлоого катышууну пландап жатасызбы?

N=1202

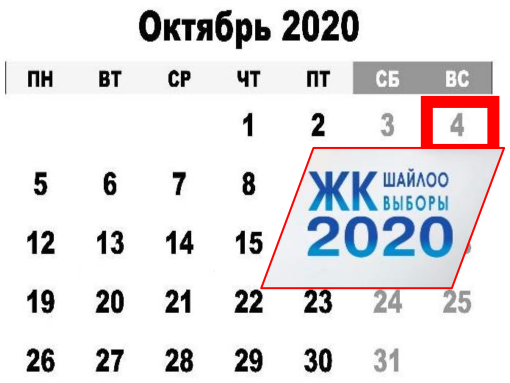

- Алдыдагы шайлоо жөнүндө билишет (n=1134) — **94%**
- Шайлоодо добуш берүүнү пландашкан (n=838) — **74%**
- Эпидемиологиялык кырдаалга карабай шайлоого барышат (n=718) — **60%**
- Барышы мүмкүн, бирок эпидемиологиялык кырдаалга жараша чечишет (n=174) — **14%**

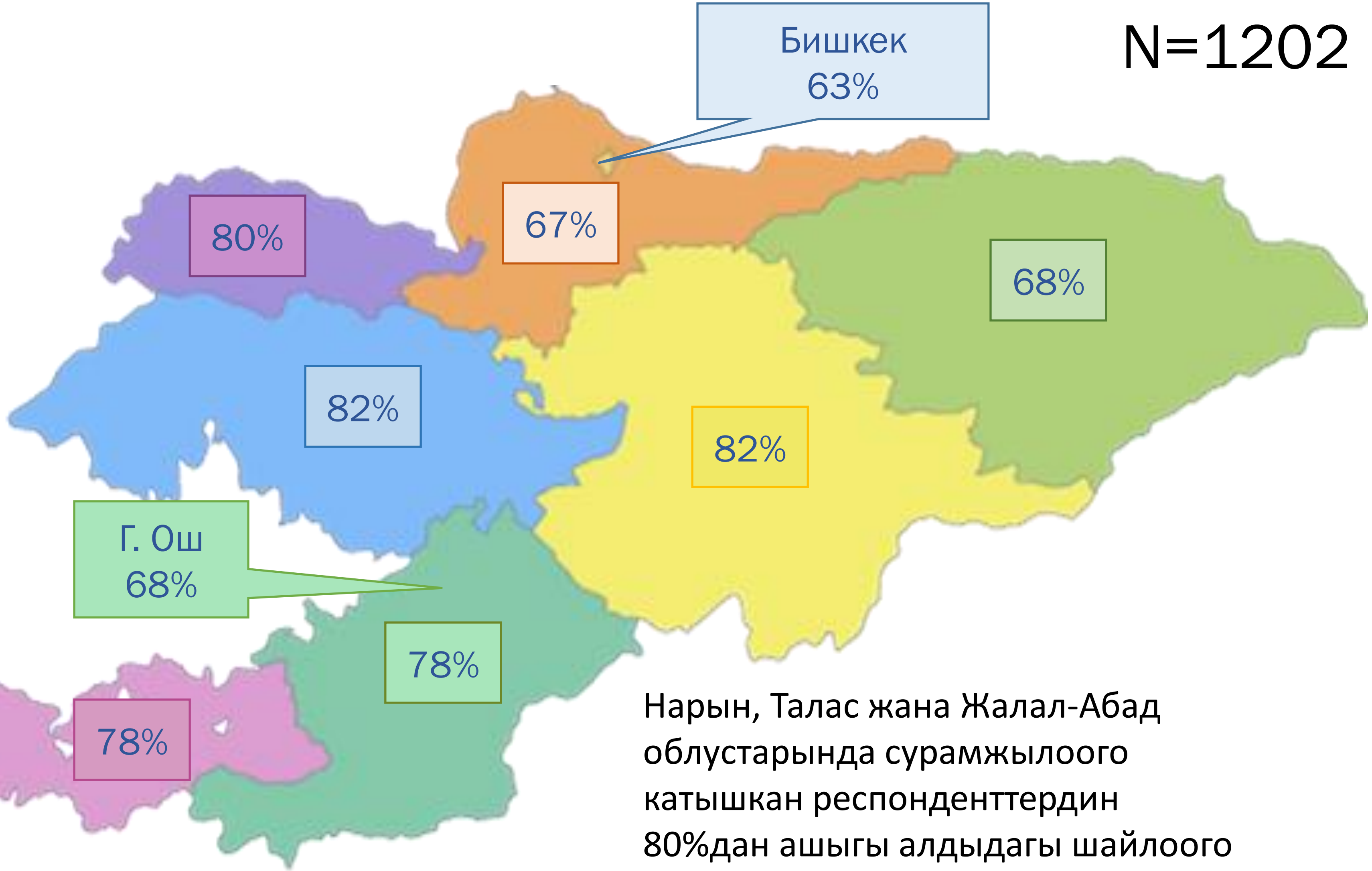

Нарын, Талас жана Жалал-Абад облустарында сурамжылоого катышкан респонденттердин 80%дан ашыгы алдыдагы шайлоого катышканга даяр

2020-жылдын 4-октябрында Парламенттик шайлоого катышууну пландап жатасызбы?

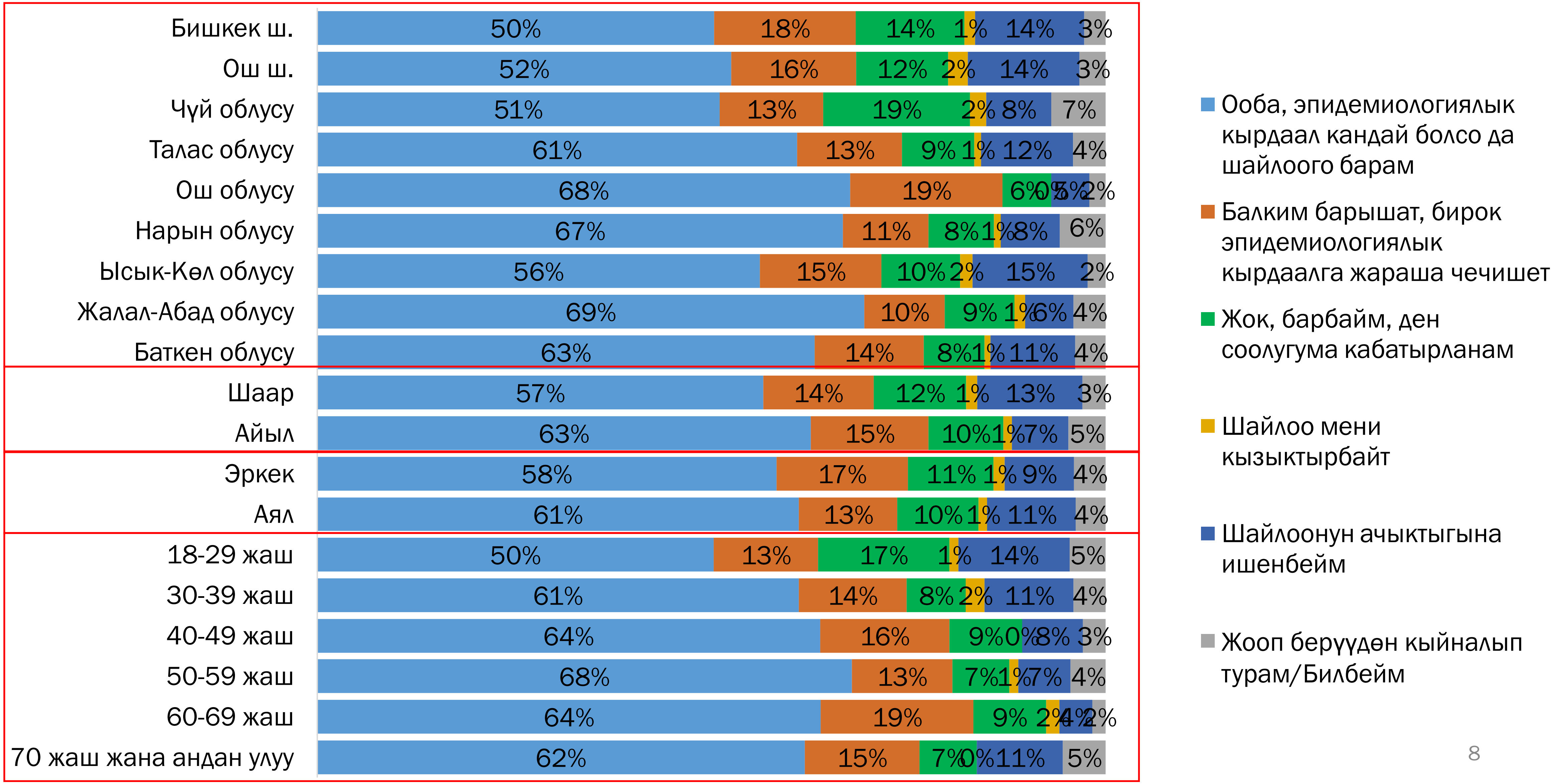

2020-жылдын 4-октябрында өткөрүлө турган Парламенттик шайлоого катышуу канчалык маанилүү?

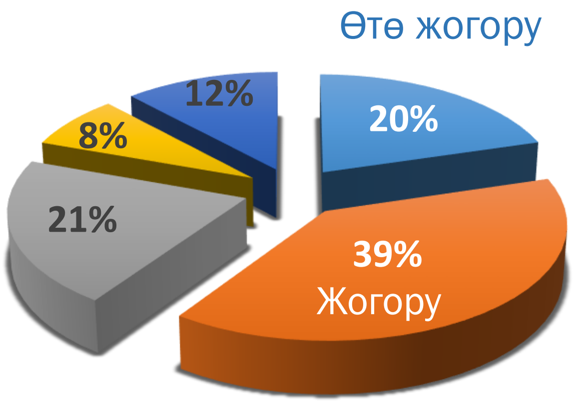

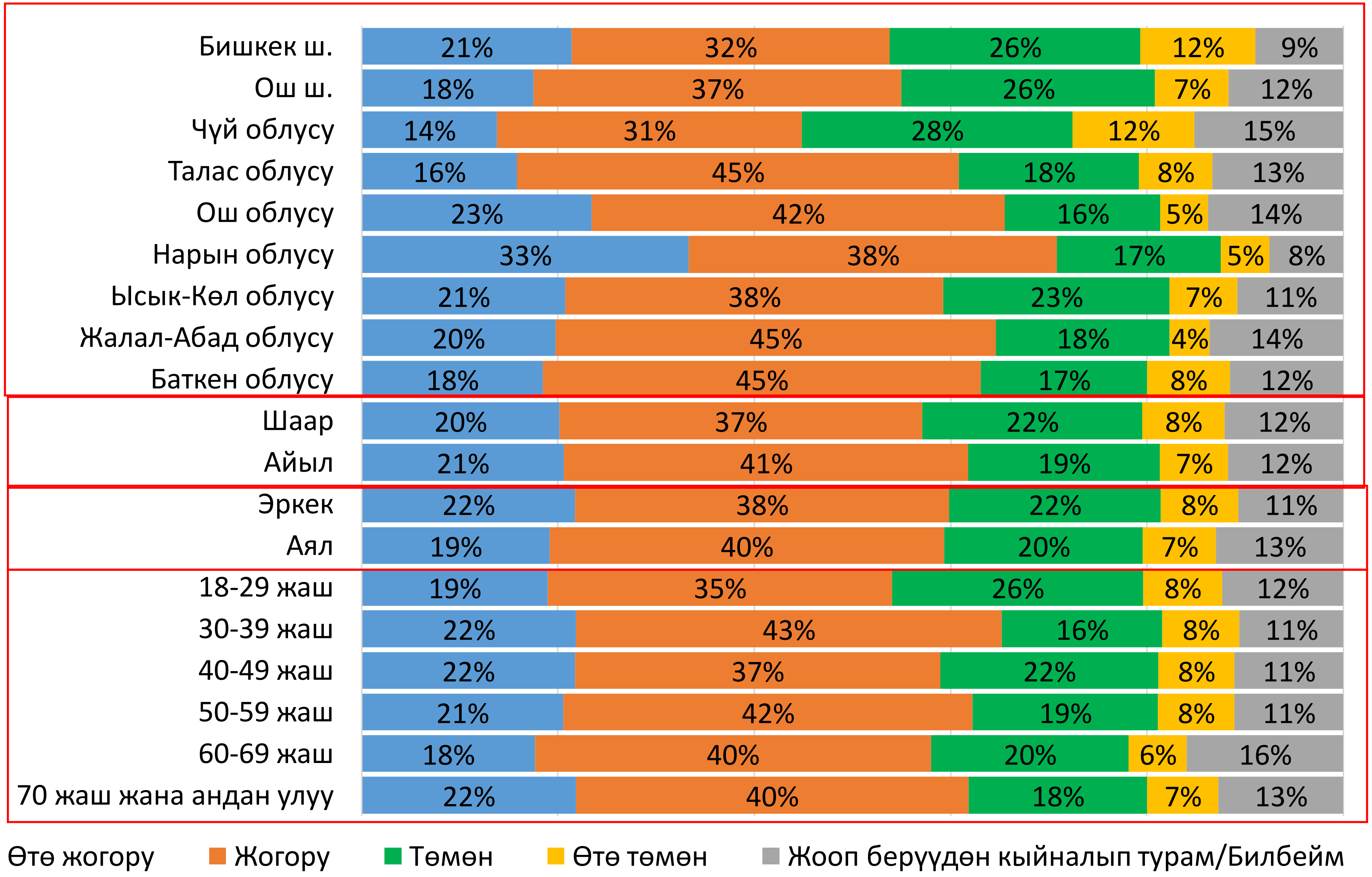

Респонденттердин **59%**ы шайлоого катышуунун жогору маанилүүлүгүн белгилешти

Эгерде Парламенттик шайлоо эртең боло турган болсо, Сиз кайсы партияга добушуңузду берет элеңиз?

N=184

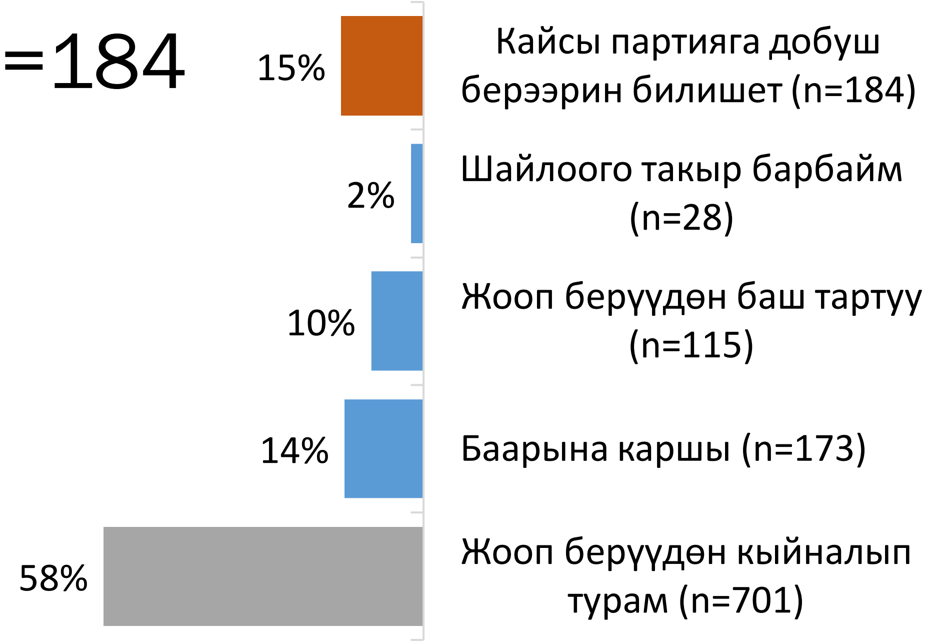

Респонденттердин 15% гана кайсы партияга добуш берерин билишет

Эгерде Парламенттик шайлоо эртең боло турган болсо, Сиз кайсы партияга добушуңузду берет элеңиз?

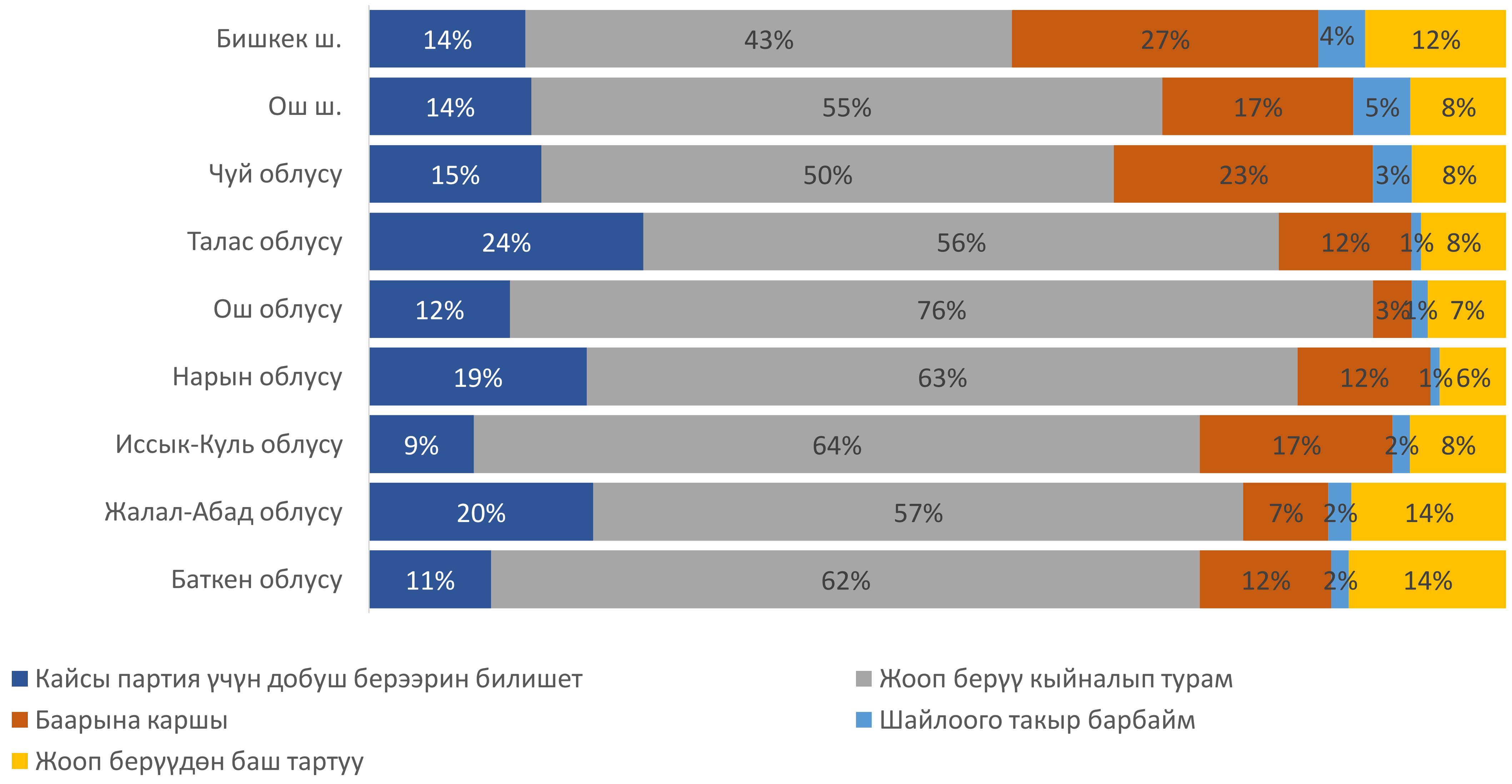

Эгерде Парламенттик шайлоо эртең боло турган болсо, Сиз кайсы партияга добушуңузду берет элеңиз?

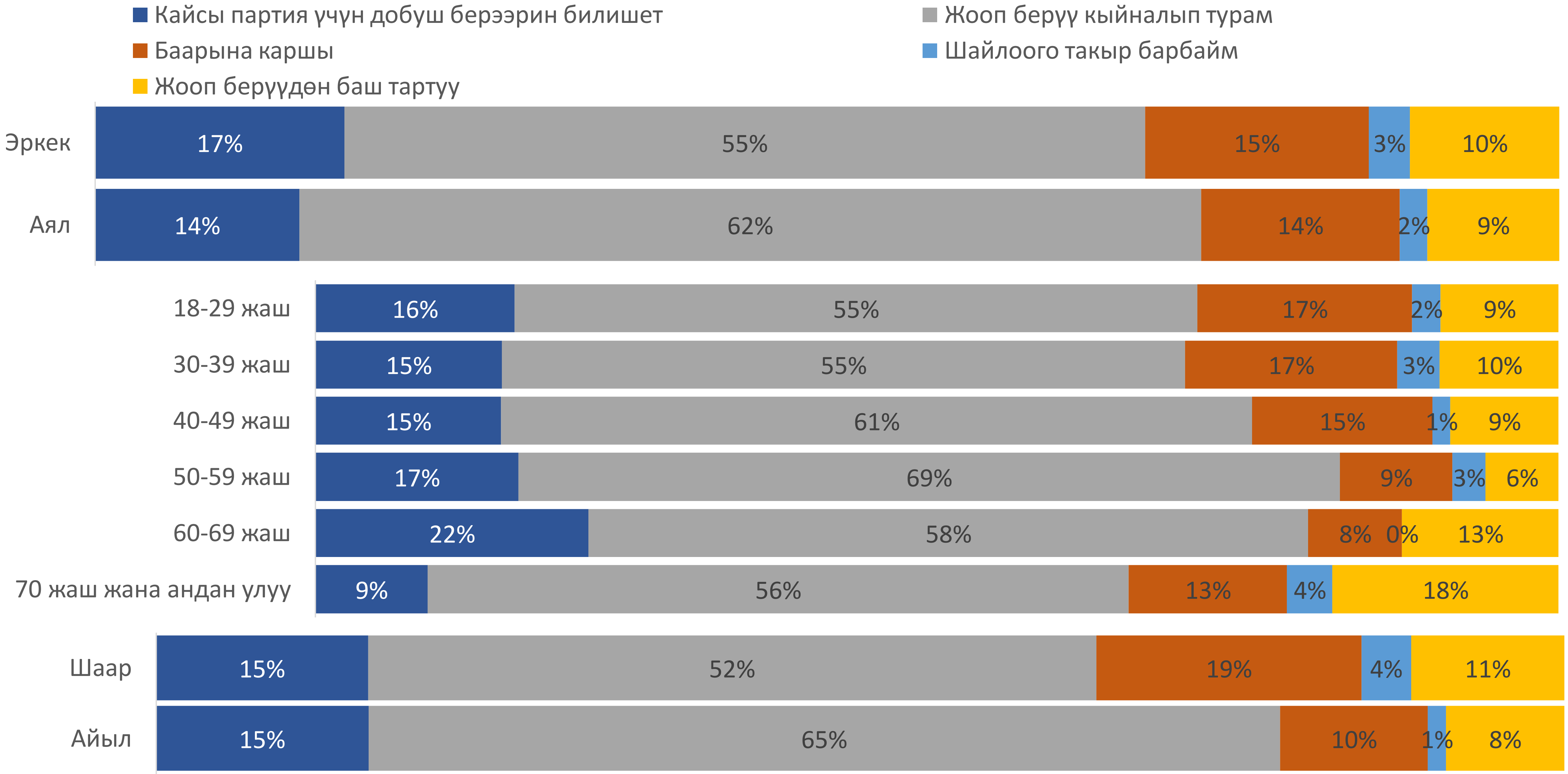

Эгерде Парламенттик шайлоо эртең боло турган болсо, Сиз кайсы партияга добушуңузду берет элеңиз?

Чүй облусу (n-202)

Саясий партияларды аташты – 15%

Бишкек ш. (n=139)

Саясий партияларды аташты – 14%

Эгерде Парламенттик шайлоо эртең боло турган болсо, Сиз кайсы партияга добушуңузду берет элеңиз?

Ош ш. (n=51)

Саясий партияларды аташты – 14%

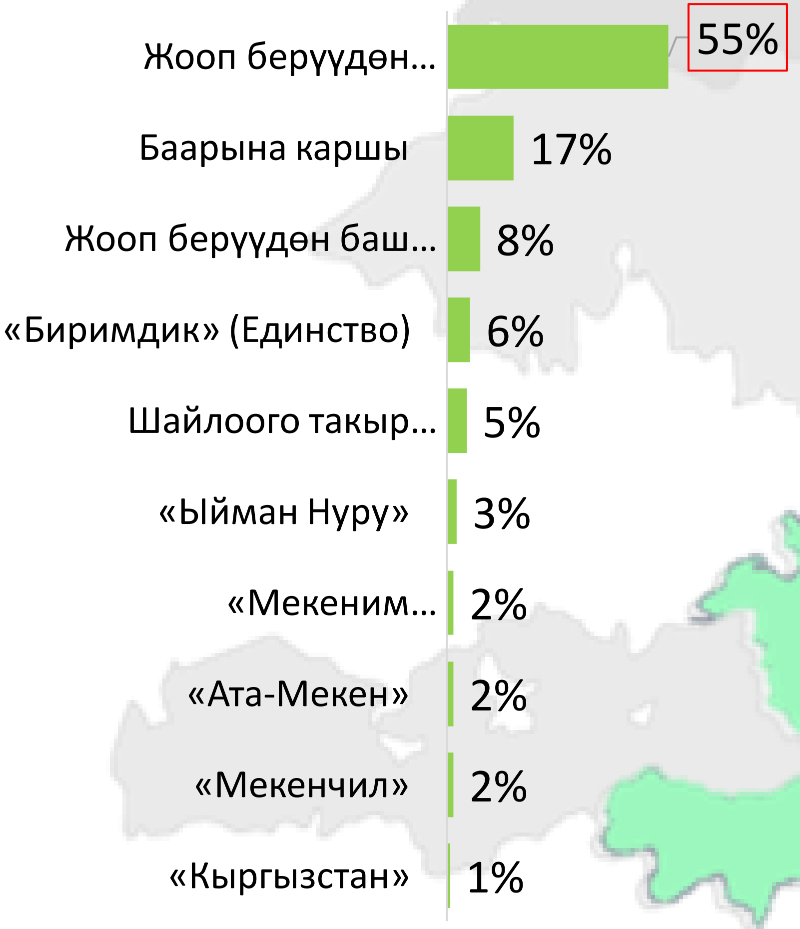

Ош облусу (n=248)

Саясий партияларды атышты – 12%

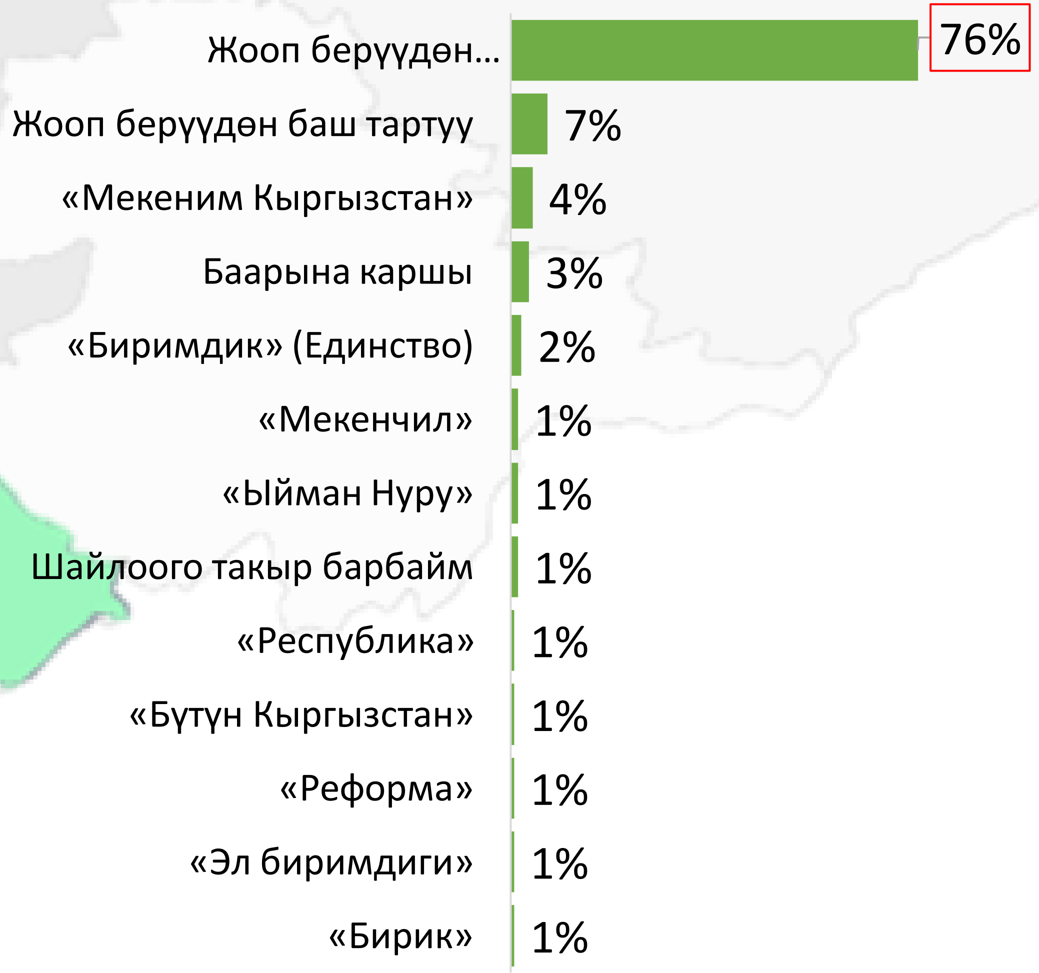

Эгерде Парламенттик шайлоо эртең боло турган болсо, Сиз кайсы партияга добушуңузду берет элеңиз?

Жалал-Абад облусу (n=226)

Саясий партияларды аташты – 20%

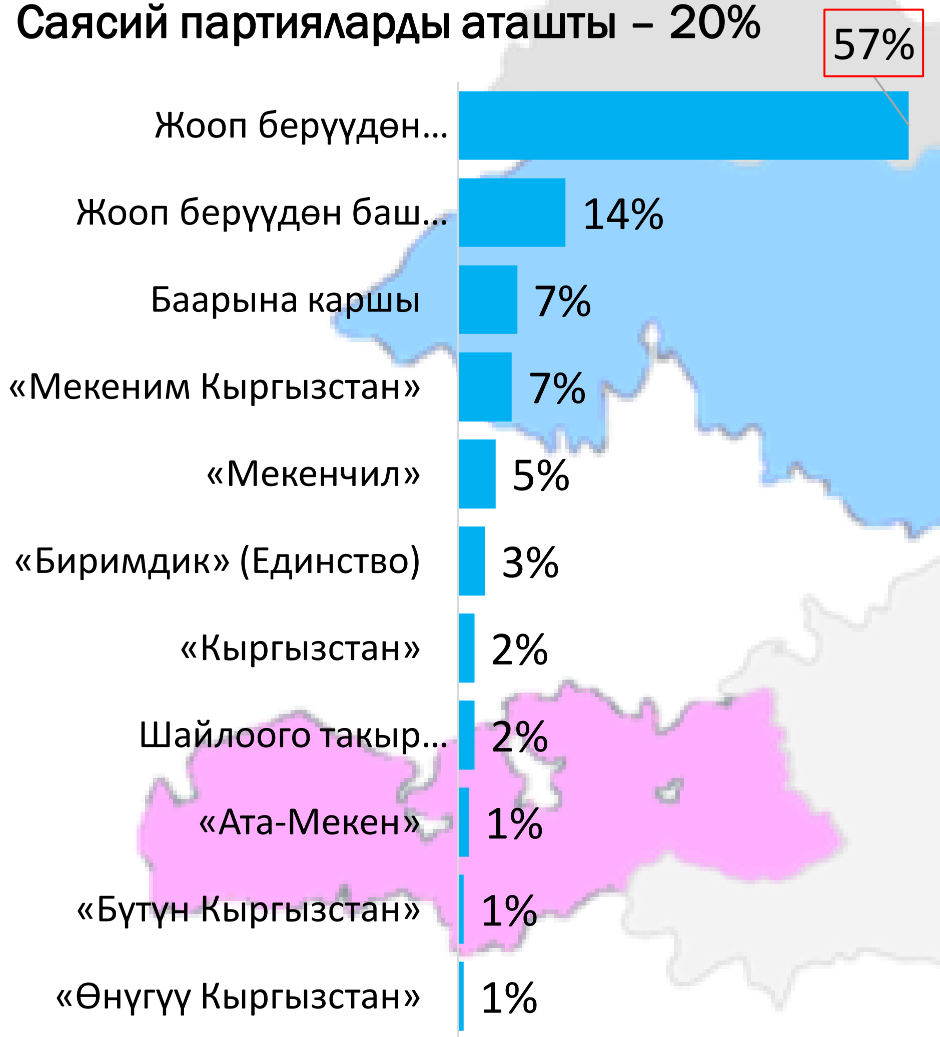

Баткен облусу (n=102)

Саясий партияларды атышты – 11%

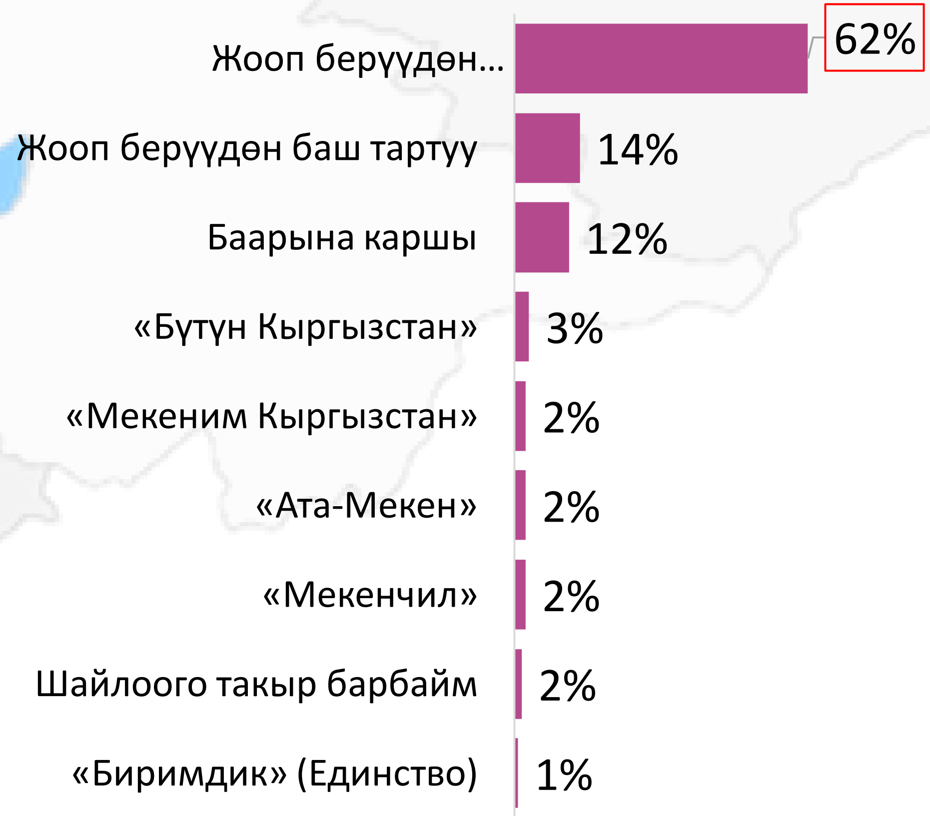

Эгерде Парламенттик шайлоо эртең боло турган болсо, Сиз кайсы партияга добушуңузду берет элеңиз?

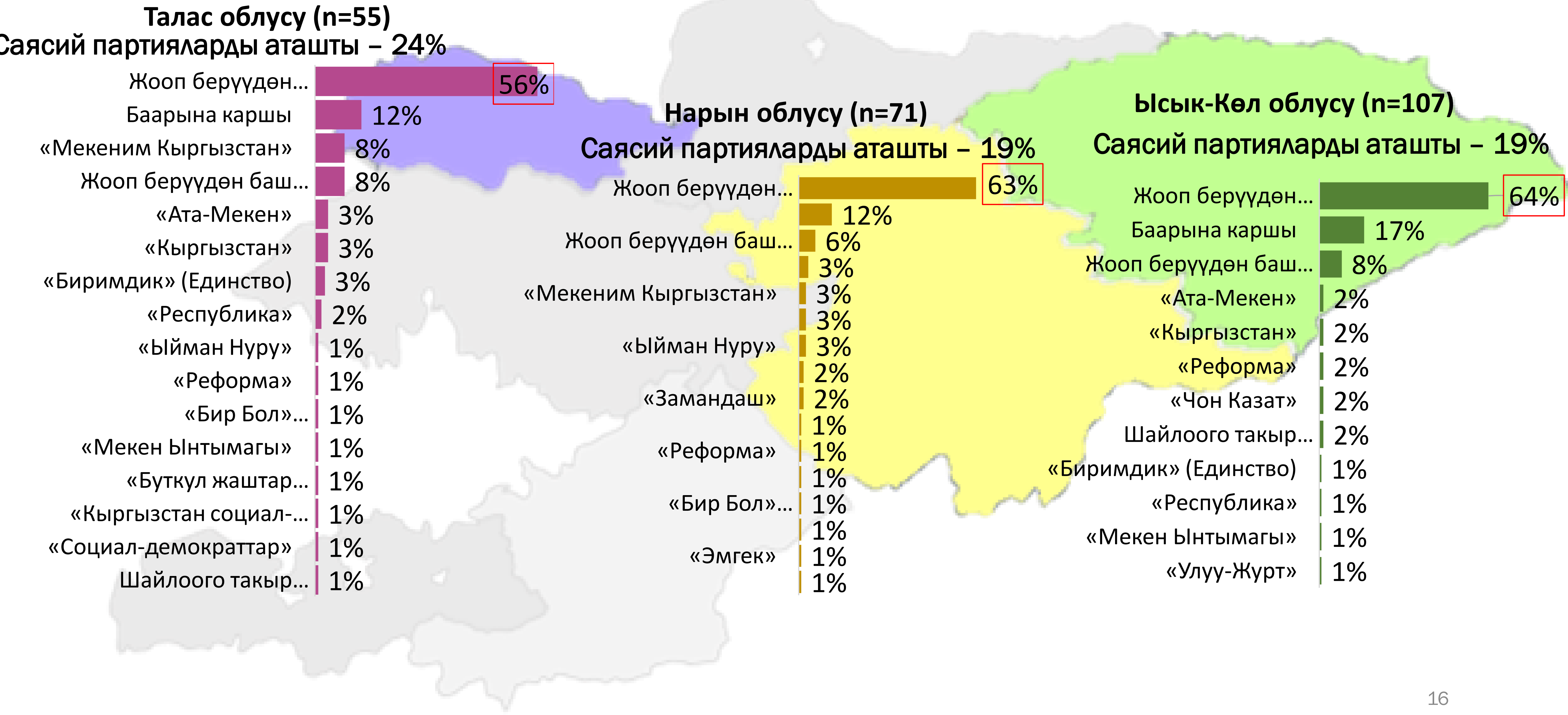

Төмөнкү өңүттөр жөнүндө канчалык деңгээлде маалымдуусуз?

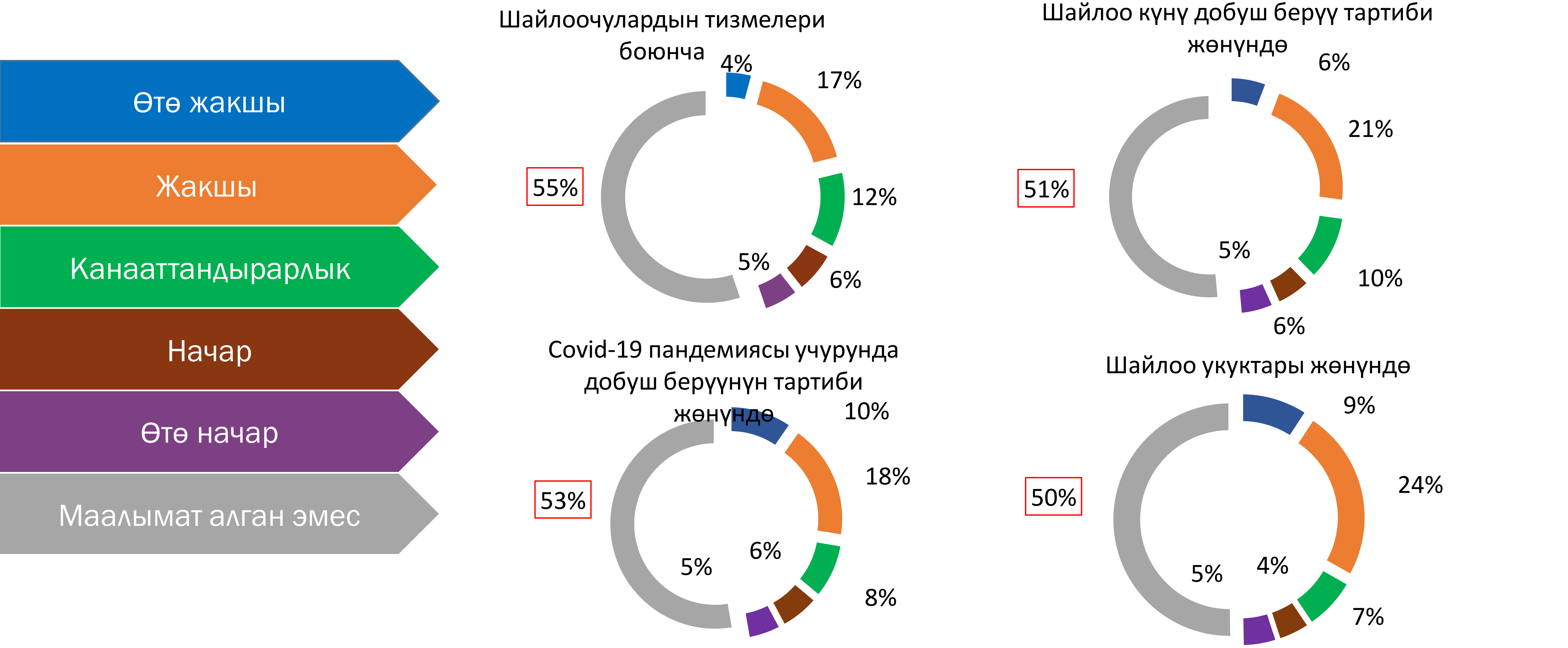

Маалымат алганы боюнча баалаганда, респонденттердин 50%дан ашыгы бардык саналып өткөн аспектилер боюнча маалыматы болбогондугу аныкталды.

Өзүңүздү шайлоочулардын тизмесинен кантип текшерүү керектиги жөнүндө канчалык маалыматыңыз бар?

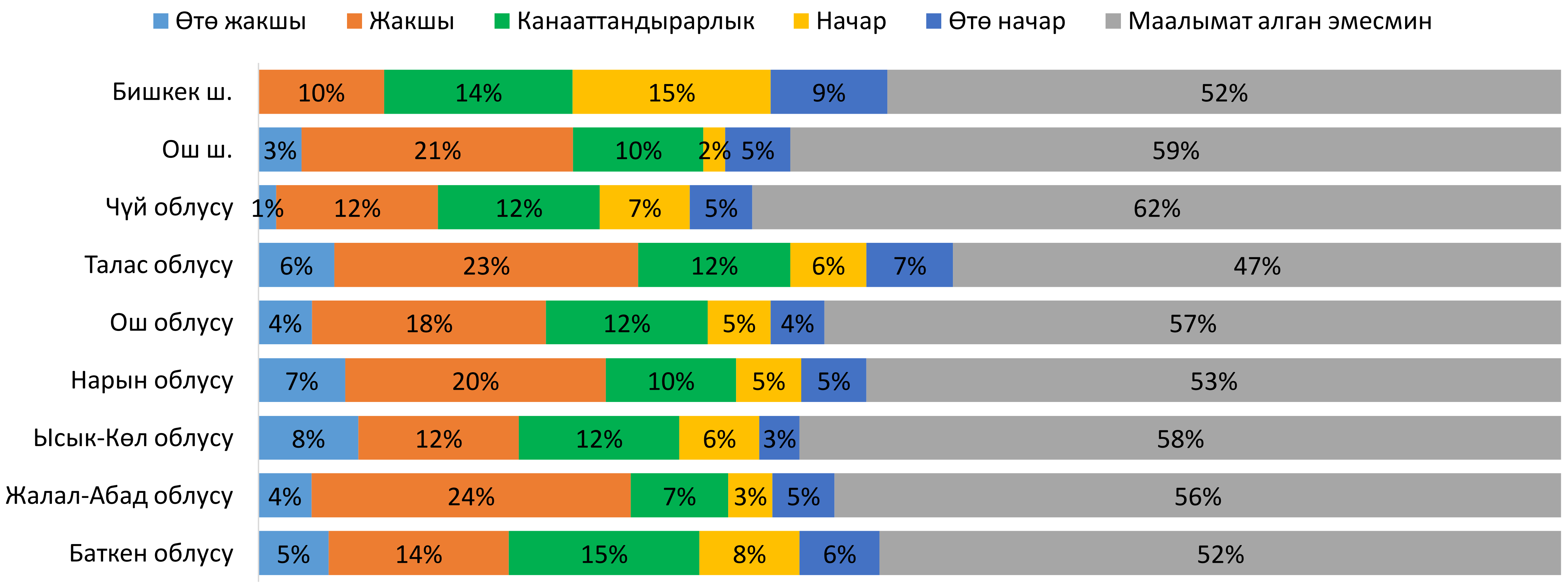

Өзүңүздү шайлоочулардын тизмесинен кантип текшерүү керектиги жөнүндө канчалык маалыматыңыз бар?

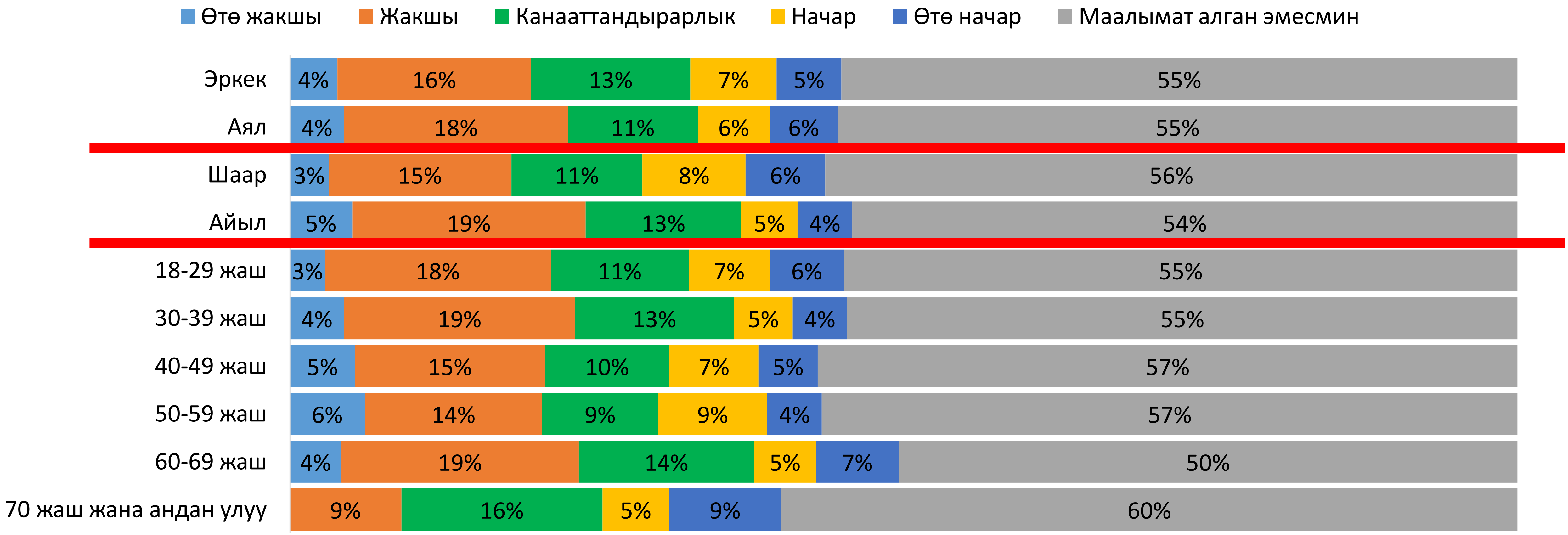

Шайлоо күнү добуш берүү процедуралары жөнүндө сизге канчалык деңгээлде маалым болду деп ойлойсуз?

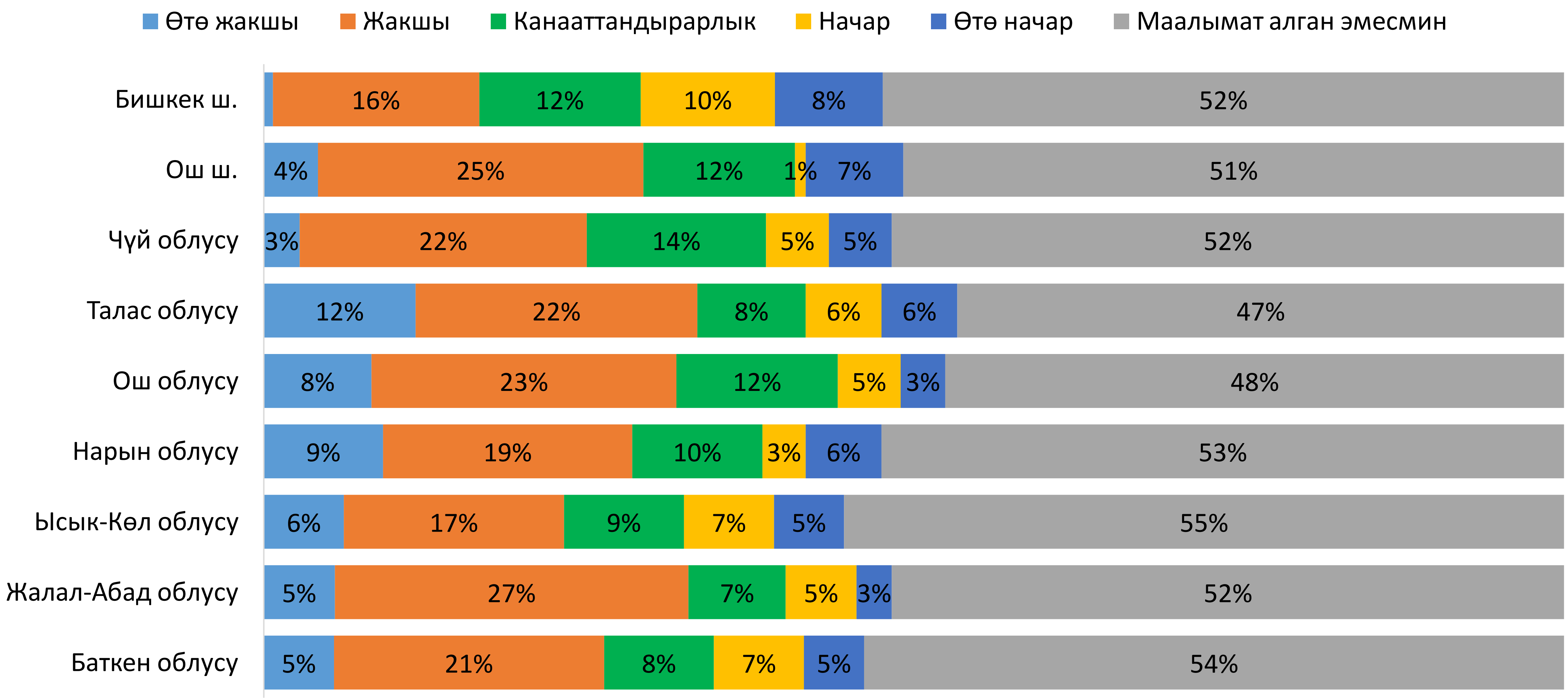

Шайлоо күнү добуш берүү процедуралары жөнүндө сизге канчалык деңгээлде маалым болду деп ойлойсуз?

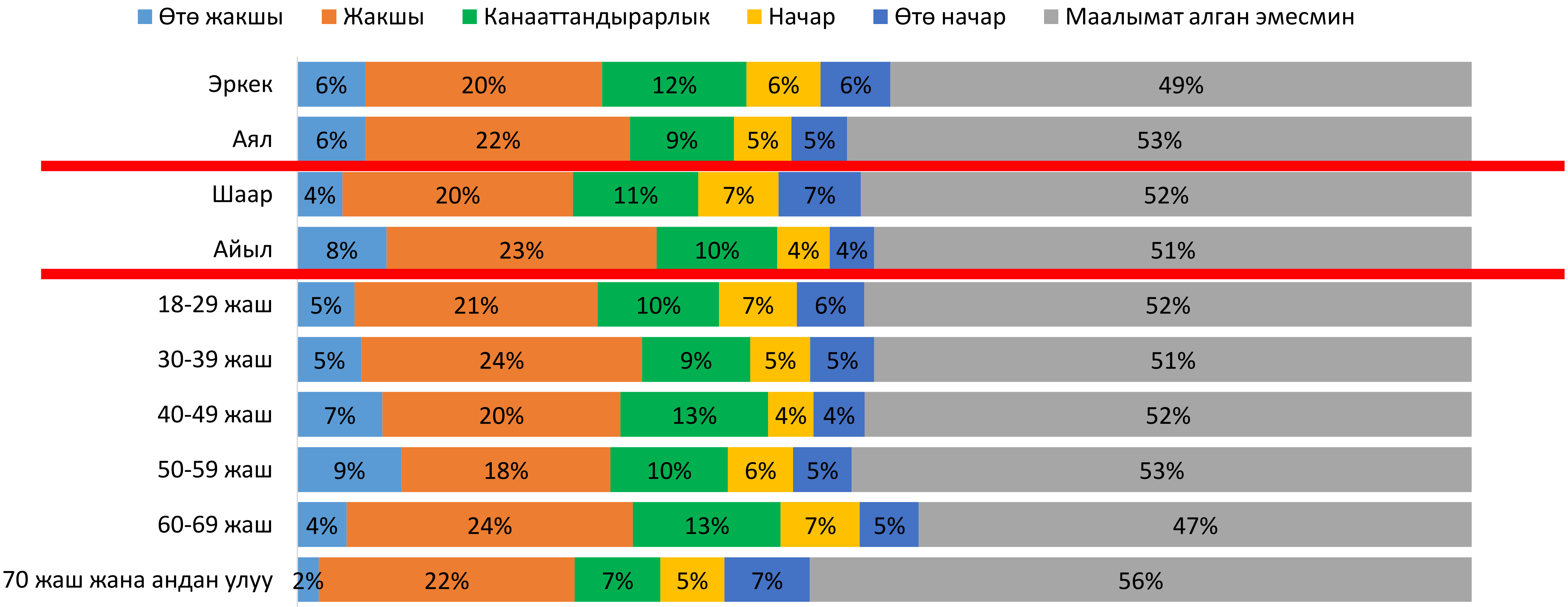

Шайлоо күнү добуш берүүнүн тартиби жөнүндө маалыматка ээ болуунун жогорку баасы айыл жергесиндеги тургундарда байкалды.

Covid–19 пандемиясын эске алуу менен шайлоо күнү добуш берүү процедуралары жөнүндө сизге канчалык деңгээлде маалым болду деп ойлойсуз?

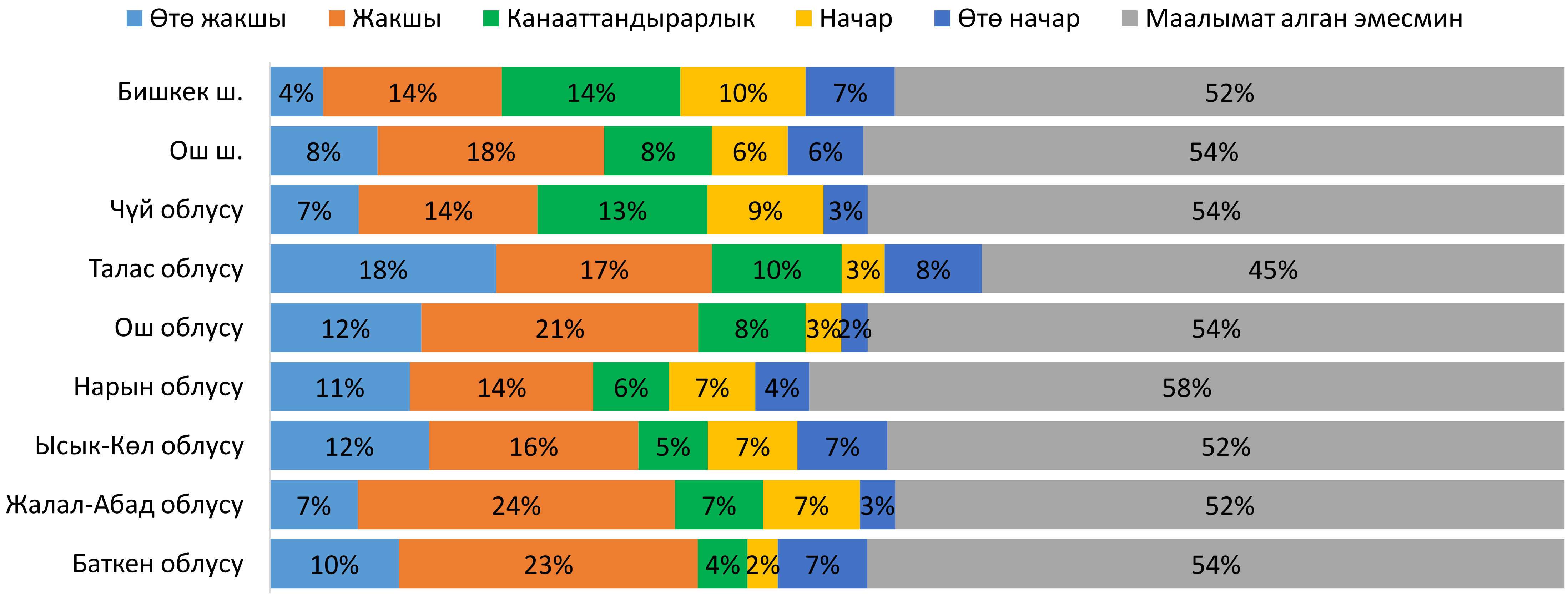

Covid–19 пандемиясын эске алуу менен шайлоо күнү добуш берүү процедуралары жөнүндө сизге канчалык деңгээлде маалым болду деп ойлойсуз?

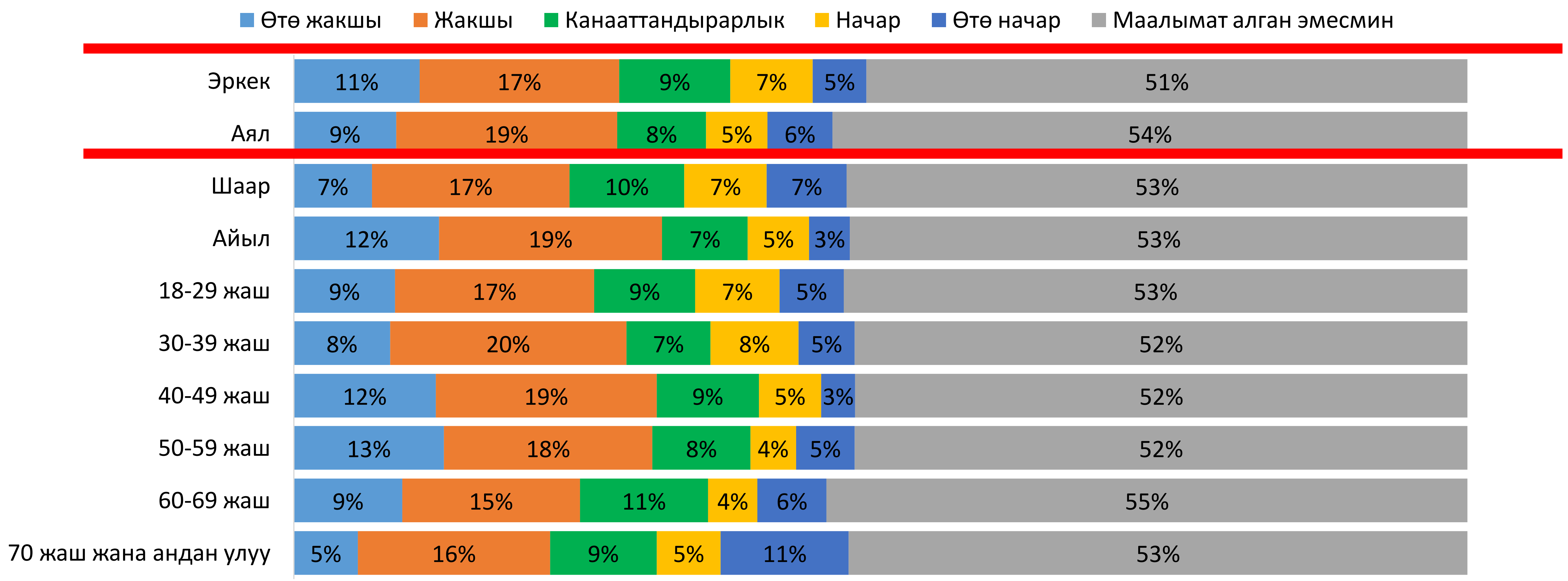

Добуш берүү укугуңуз жөнүндө сизге канчалык деңгээлде маалымат берилди деп ойлойсуз?

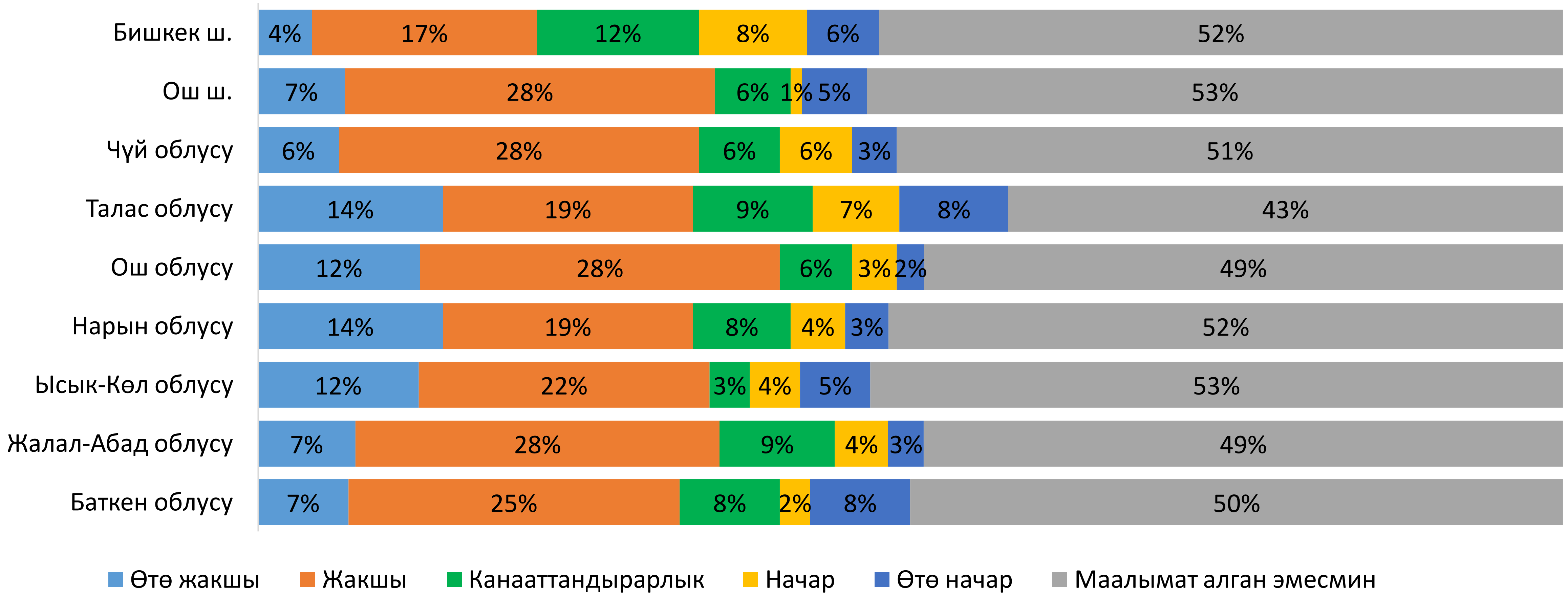

Сурамжылангандардын көпчүлүгүнүн шайлоочу уктары жөнүндө маалыматы ЖОК. Ош шаарындагы жана облустардагы респонденттердин 30%дан ашыгы шайлоочу катары өз уктарын мыкты билгендигин жогорку баалады.

Добуш берүү укугуңуз жөнүндө сизге канчалык деңгээлде маалымат берилди деп ойлойсуз?

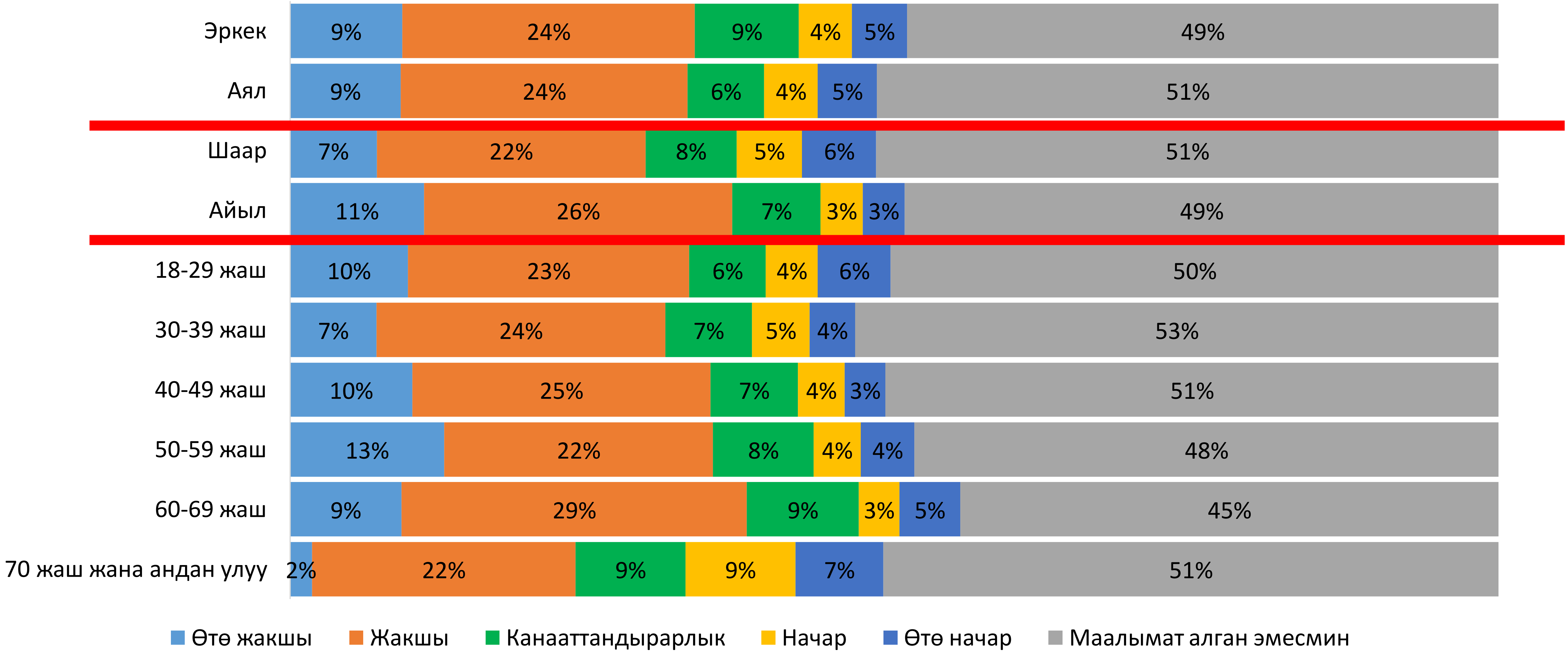

Сиздин оюңуз боюнча COVID-19 шарттарында партиялар шайлоого чейинки агитацияны кантип жүргүзүшү керек?

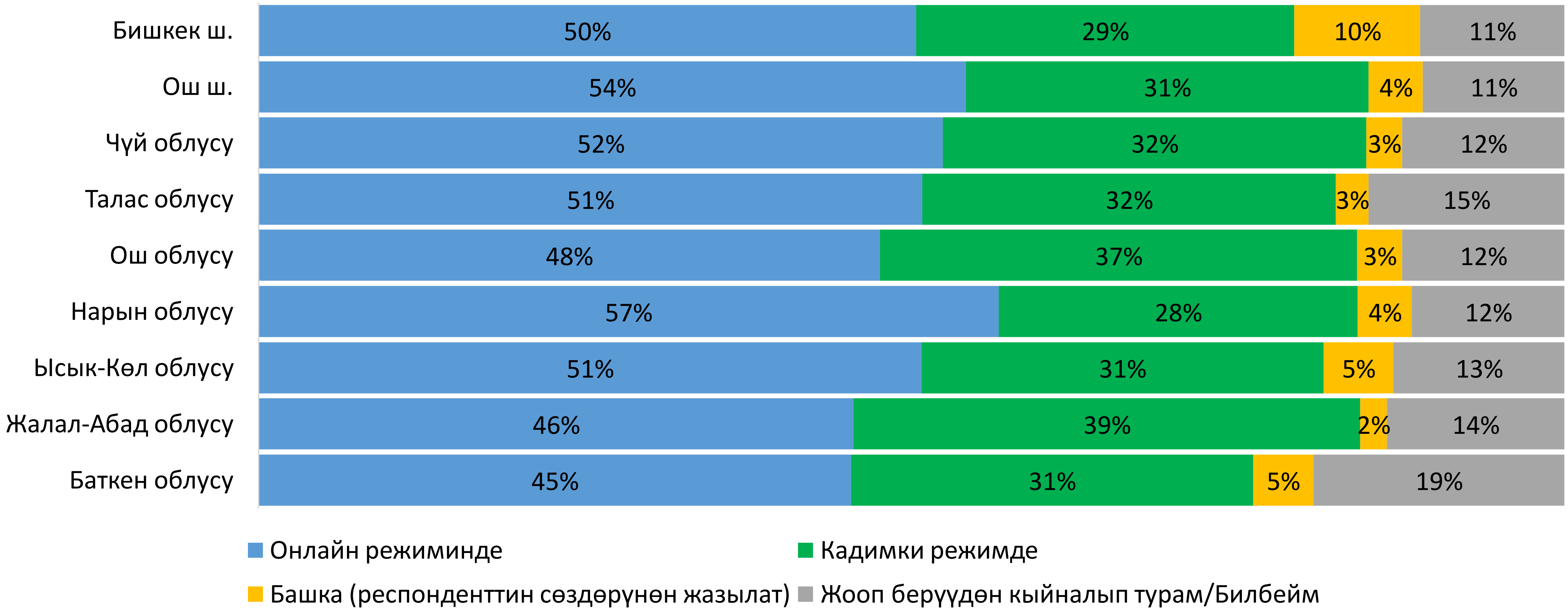

Сиздин оюңуз боюнча COVID-19 шарттарында шайлоого чейинки агитациянын кайсы түрү эң натыйжалуу?

Covid-19 шартында шайлоо алдындагы үгүт иштеринин эффективдүү жана ылайыктуу ыкмалары катары респонденттер төмөнкүлөрдү эсептейт:

- ТВ/радиодо жарнама
- Интернет порталдардагы жарыялоолор
- Социалдык тармактардагы жарыялоолор
- Шайлоочулар менен жолугушуулар

Мындай тенденция жашаган жерине жана жаш курак/жыныстык өзгөчөлүгүнө карабай, бардык респонденттердин арасында жайылган

2020-жылдын 4-октябрында Парламенттик шайлоодо кайсы саясий партияга добуш берүү боюнча тандооңузга эмне көбүрөөк таасир берет?

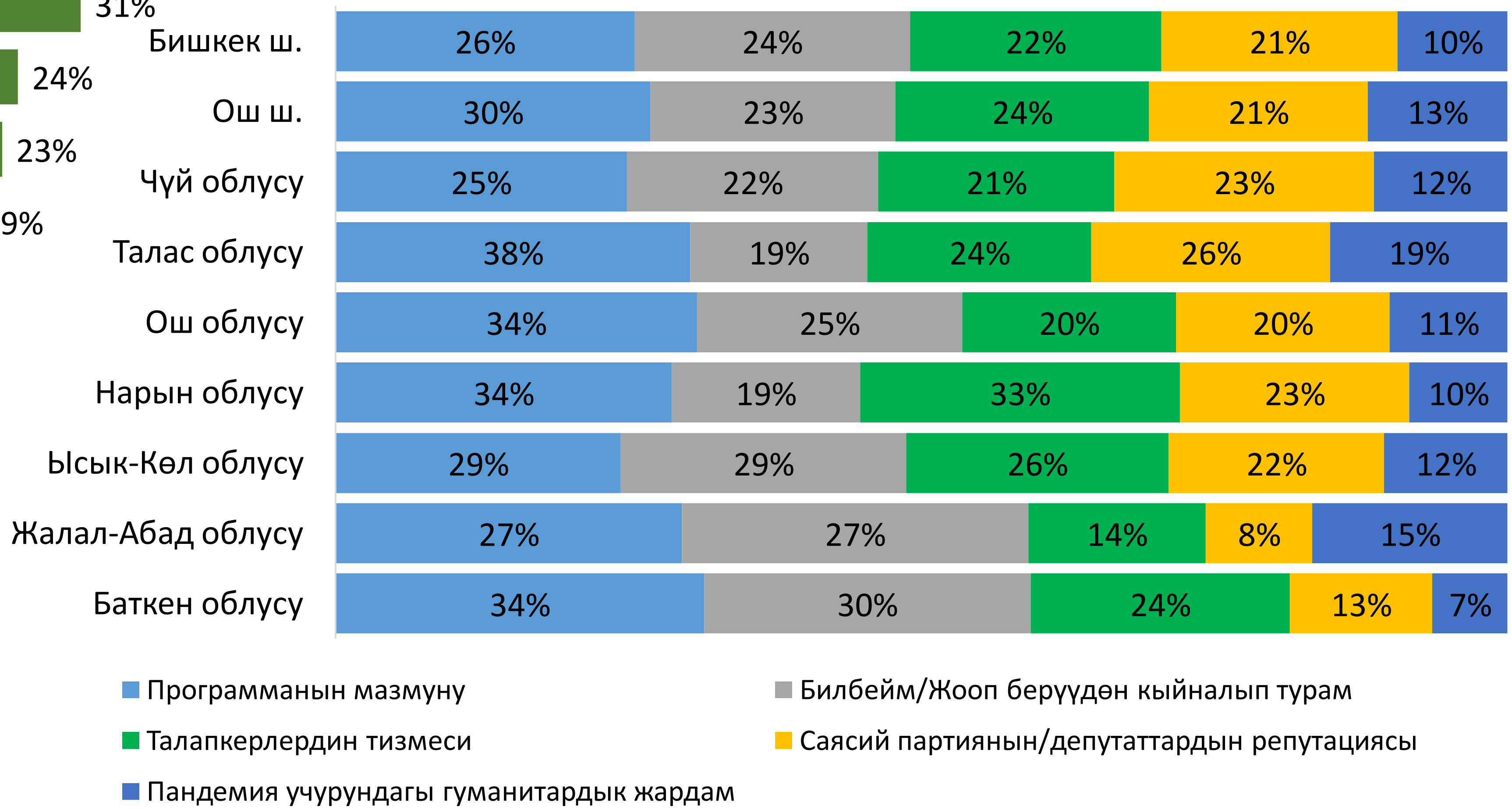

Административдик ресурсту колдонуу ушул учурдагы мыйзам боюнча укукту бузуу деп эсептелгени жөнүндө билесизби?

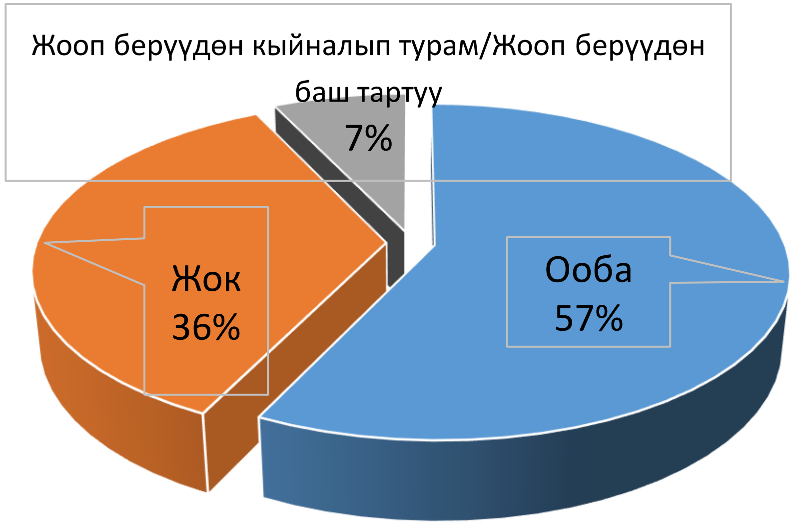

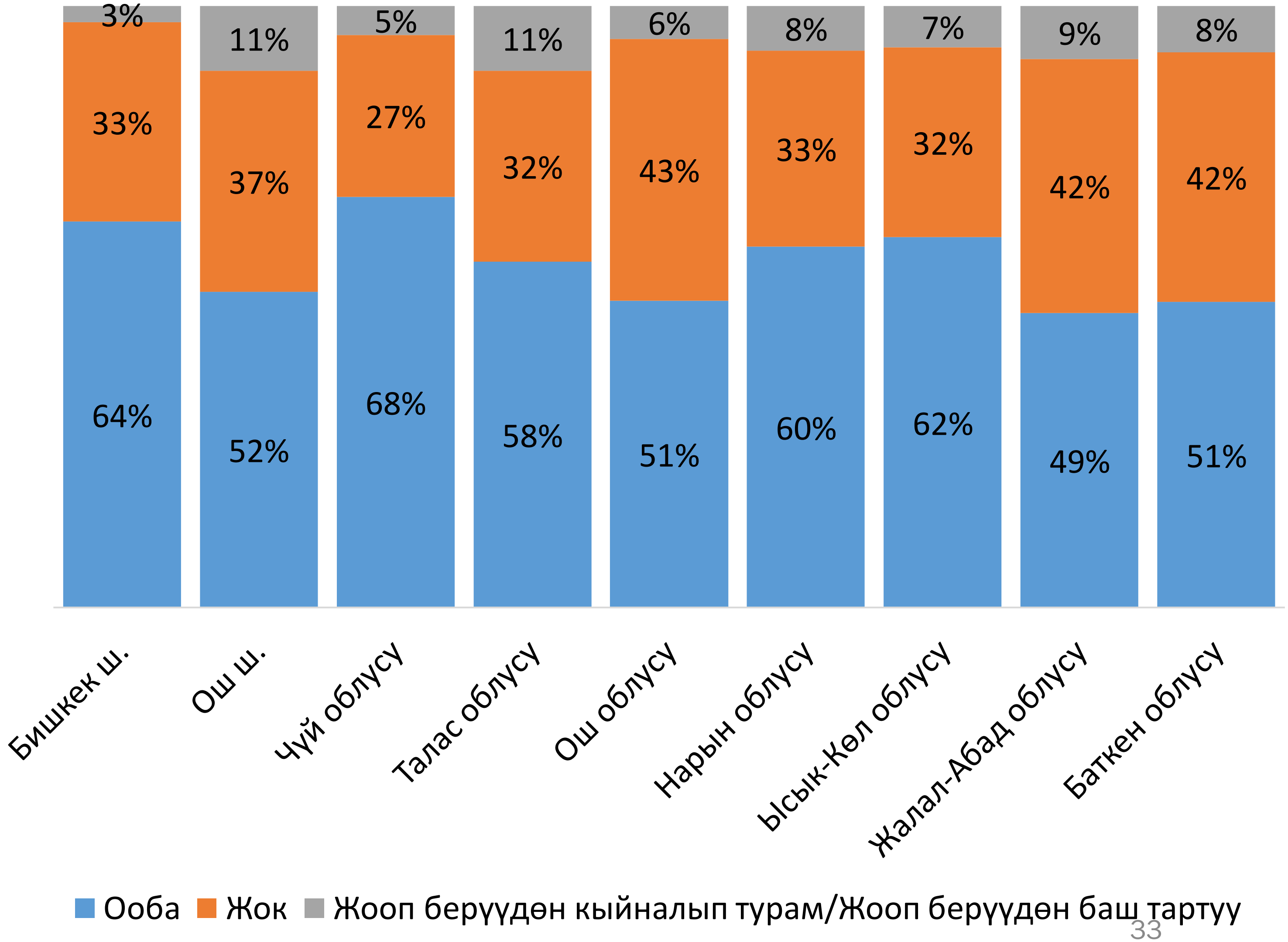

Изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча калктын 57 %ы административдик ресурсту колдонуу актуалдуу мыйзамдар боюнча укук бузуу экендигин билишет. Жаш курак/жыныстык жана аймактык категориялары боюнча олуттуу айырмачылык байкалган жок.

Сиздин оюңуз боюнча, 2020-жылдын Парламенттик шайлоосунда административдик ресурсту пайдалануу ыктымалдуулугу канчалык?

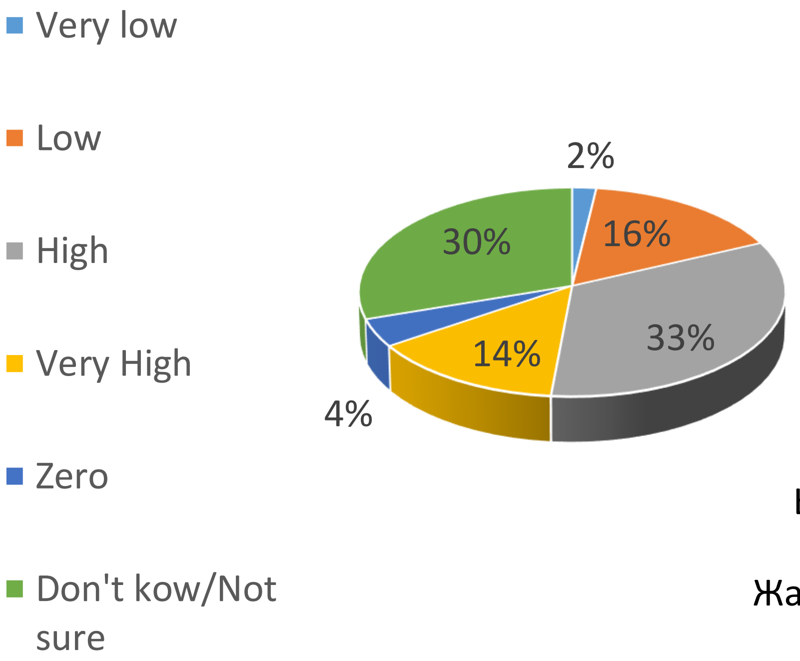

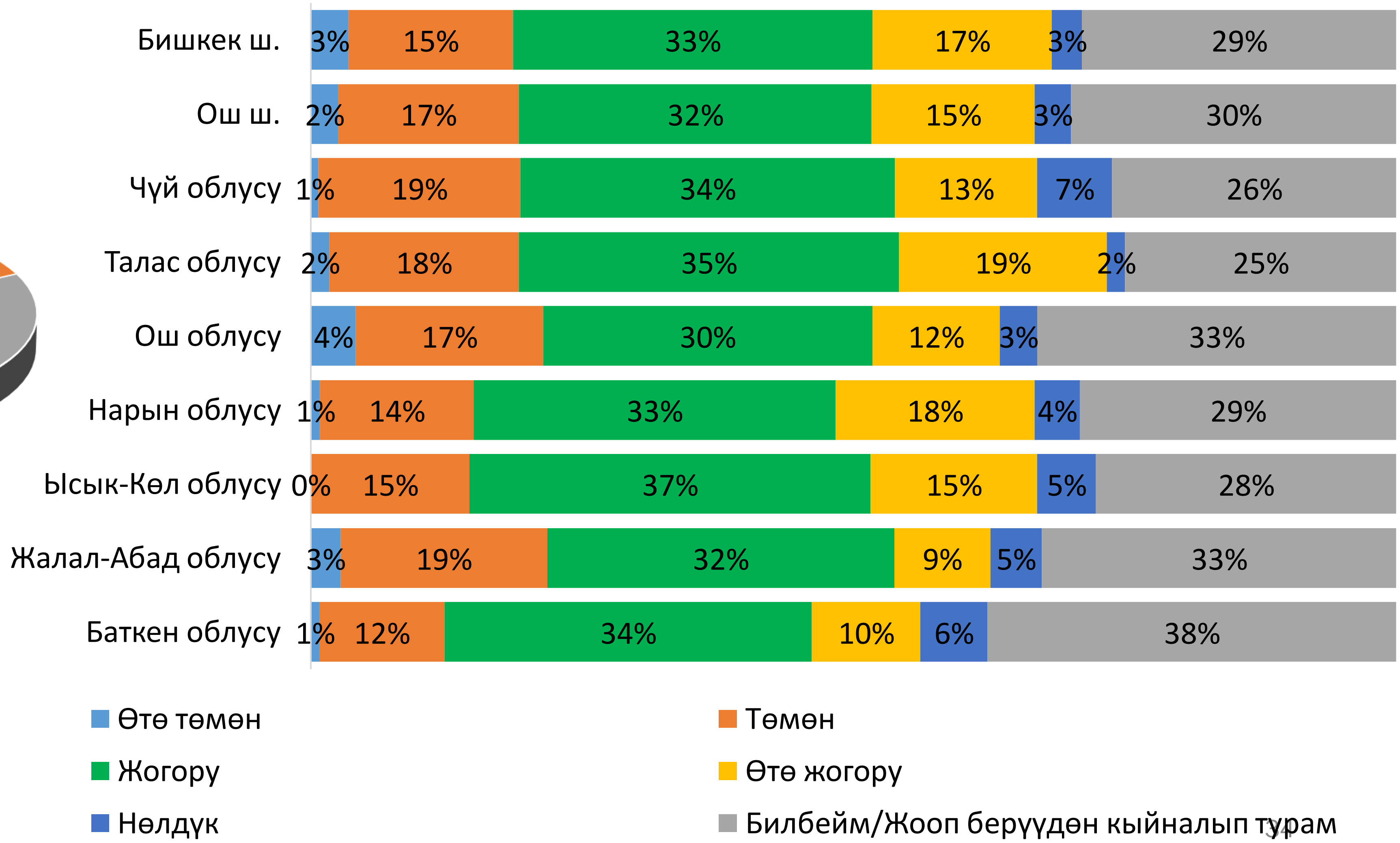

Добуштарды сатуу ушул учурдагы мыйзам боюнча укукту бузуу деп эсептелгени жөнүндө билесизби?

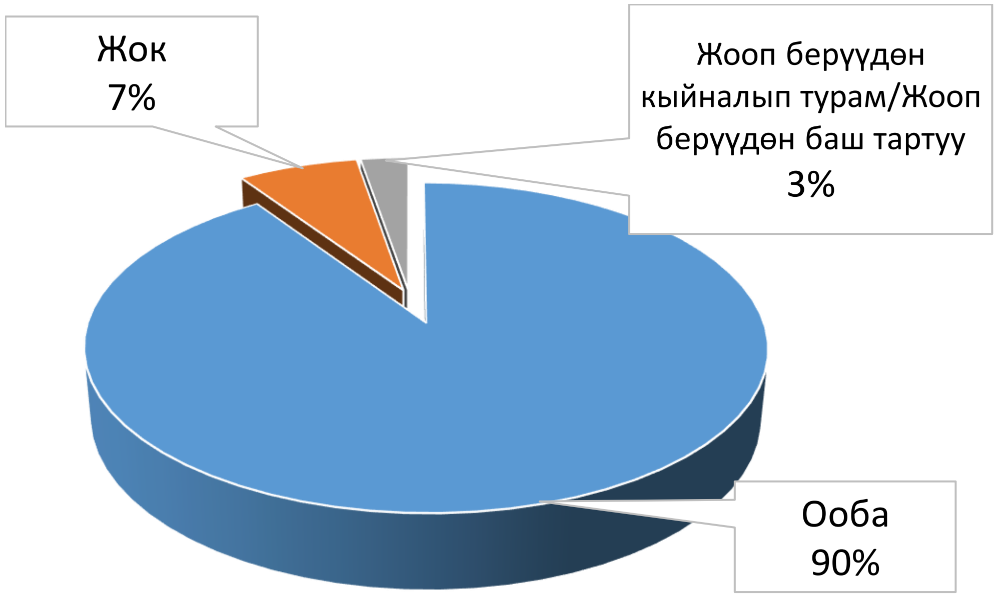

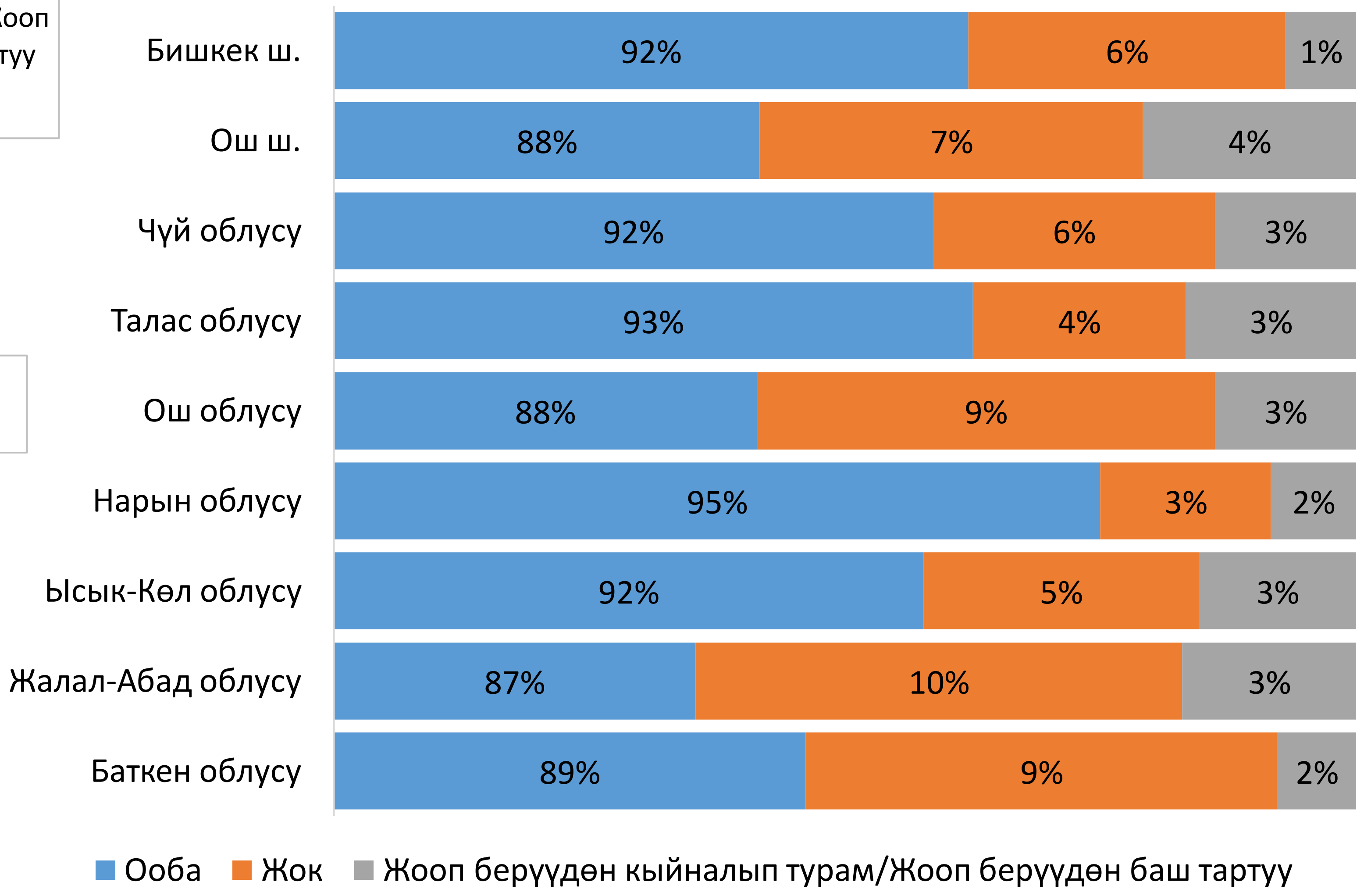

Сиздин оюңуз боюнча, 2020-жылдын Парламенттик шайлоосунда добуштарды сатып алуу ыктымалдуулугу канчалык?

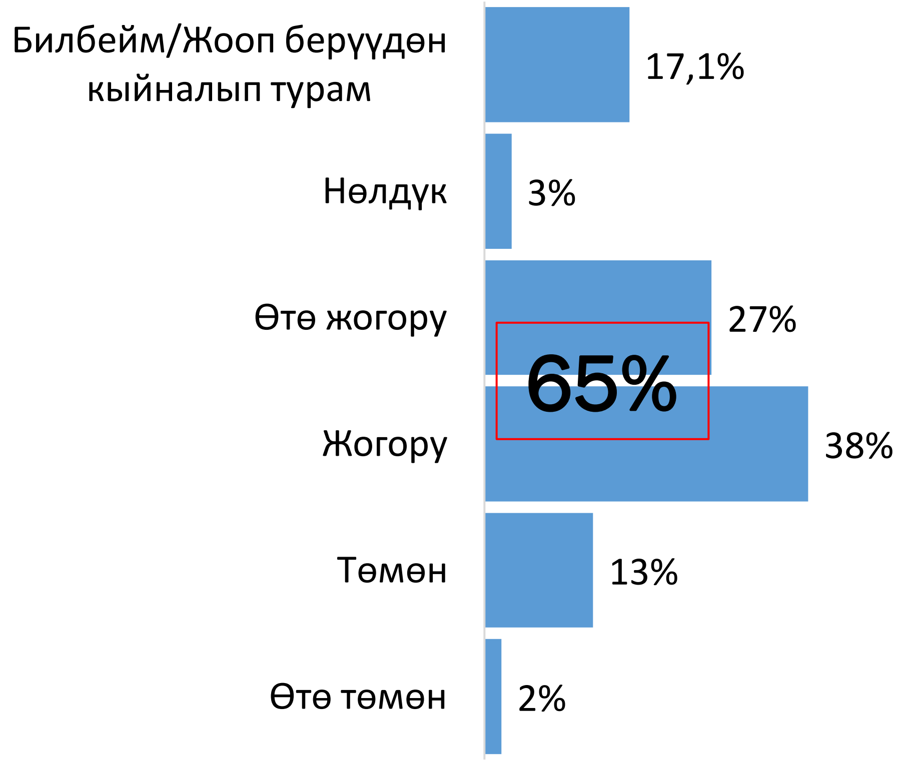

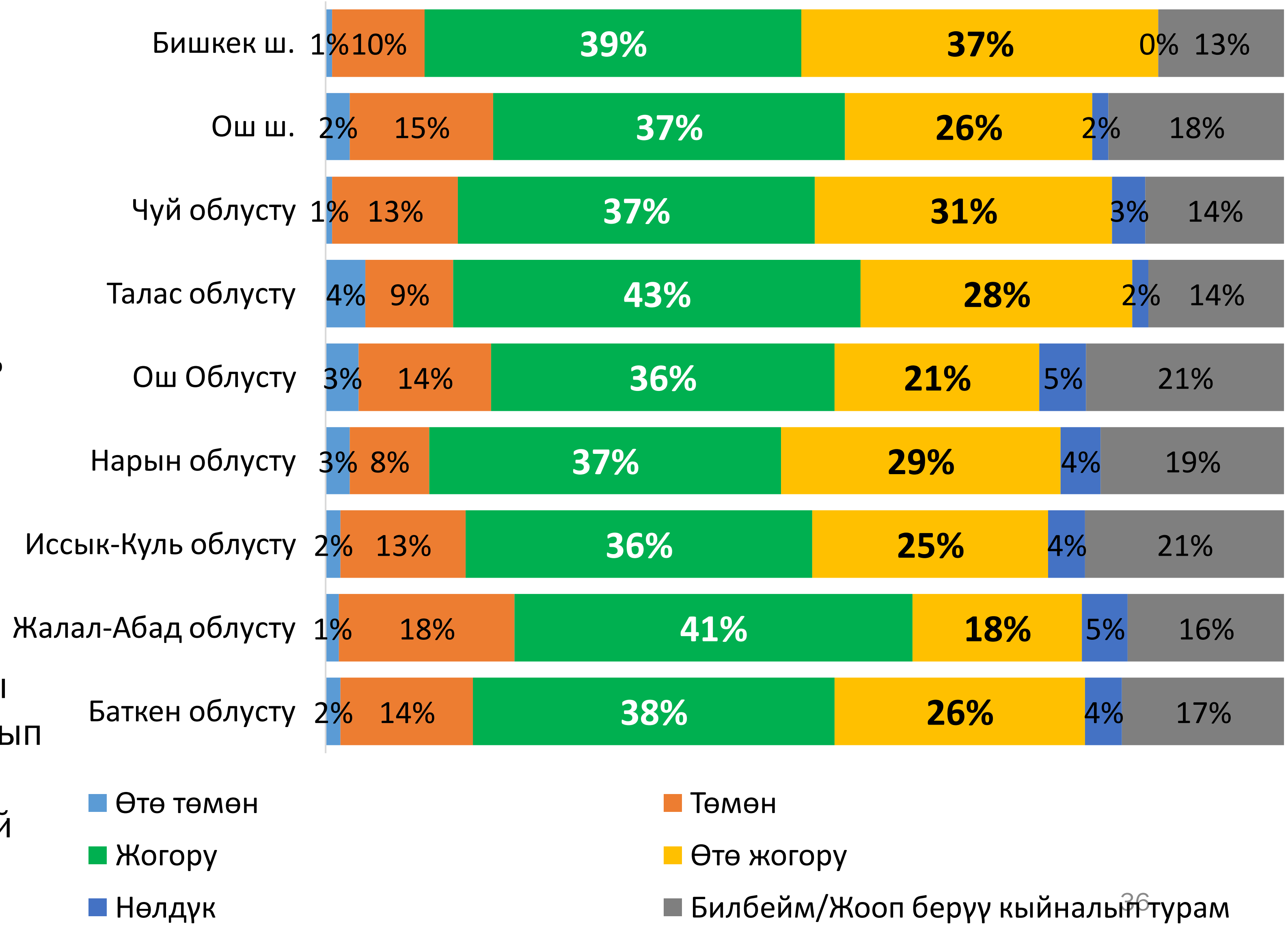

Сурамжыланган респонденттер алдыдагы Парламенттик шайлоодо добуштарды сатып алууну пайдалануу ыктымалдыгы бийик деңгээлде экендигин белгилешет. Мындай жоопту респонденттердин 65%ы берген.

Методология

- Коомдук пикирди сурамжылоо 21-августтан 4-сентябрга чейин жүргүзүлгөн. Респонденттердин сурамжылоосу негизги байланыш операторлорунун (О!, Megacom, Beeline) мобилдик номерлерине телефондон сурамжылоо аркылуу жеке интервью ыкмасында өткөрүлдү. Социологиялык изилдөө Кыргыз Республикасынын бардык облустарында жүргүзүлдү.
- Изилдөөнү жүргүзүү жана алынган натыйжаларды бүткүл Генералдык жыйындыга экстраполяциялоо үчүн Кыргыз Республикасынын 18 жаштан өйдө куракдагы 1202 тургунунан түзүлгөн тандоо өлчөмү эсептелген . Тандоонун белгиленген өлчөмү жетиштүү болуп саналат жана 95% ишенимдүү ыктымалдыкта Генералдык жыйындынын деңгээлинде ±2,8% тактык менен корутунду чыгарганга мүмкүндүк берет. Ишенимдүү ыктымалдыгы кокустан айтылган жооп канчалык ыктымалдыкта ишенимдүү интервалына туура келээрин көрсөтөт. Ишенимдүү интервалын каталык катары түшүнүүгө болот, ал жооптор түшө турган тандалган чекиттен эки тарабына тең бөлүштүрүүнүн ийри сызыгынын керилүүсүн келтирет.
- Изилдөөнү жүргүзүү үчүн стратифицирленген тандоо курулган. Бишкек жана Ош шаарын кошкондо 9 страта бөлүнүп алынган. Генералдык жыйынды катары Улуттук статистика комитетинин жана Борбордук шайлоо комиссиясынын 2020-жылга маалыматтарына ылайык Кыргыз Республикасынын 18 жаштан жогору курактагы калкы алынган.
- Страталар ортосунда адамдардын санын бөлүштүрүүдө тандоонун тең чоңдуктагы/пропорциясыз бөлүштүрүлүшү тандалды. Тандоонун мындай бөлүштүрүлүшү калкынын саны аз болгон страталардагы респонденттердин жетишсиз санын көбөйтүүгө мүмкүндүк берди .
- Тең чоңдуктагы тандоону колдонууда маалыматтарды топтогондон кийин пропорционалдуу өлчөө процедурасы жүргүзүлдү, ал тең чоңдуктагы тандоону жетишсиз көрсөтүлгөн байкоолорду оордотуу менен жана ашыкча көрсөтүүлөрдү жеңилдеткен Генералдык жыйындыга жакын кылып коррективдөөгө мүмкүндүк берди.

Тандоонун страталар боюнча бөлүштүрүлүшү

	18 жаштан жогору курактагы калк	Калктын пайызы	Пропорционалдуу өлчөнгөн	Тең чоңдуктагы тандоо	Тандоо катасы
Бишкек ш.	391833	12%	139	145	±8,14
Ош ш.	143377	4%	51	120	±8,94
Чүй облусу	569370	17%	202	145	±8,14
Талас облусу	154959	5%	55	120	±8,94
Ош облусу	700891	21%	248	145	±8,14
Нарын облусу	201584	6%	71	120	±8,94
Ысык-Көл облусу	302845	9%	107	130	±8,59
Жалал-Абад облусу	638189	19%	226	147	±8,14
Баткен облусу	289163	9%	102	130	±8,59
ЖЫЙЫНТЫГЫ	**3392211**	**100%**	**1202**	**1202**	**2,83**

Респонденттерди кокустан тандоо

- Ар бир стратанын (облустун) ичинде кокустук сандарды генерациялоо аркылуу респонденттерди жөнөкөй кокустан тандоо жүргүзүлгөн. Кокустук сандар электрондук түрүндө генерирленип, мобилдик байланыштын түрдүү операторлорунун абоненттеринин кокустук телефон номерлерине түзүлгөн.
- Интервьюлар кыргыз, орус, өзбек тилдеринде жүргүзүлгөн.

Генерирленген жана иштетилгендердин бардыгы	46879
Ийгиликтүү аяктагандардын бардыгы	1202
Жеткиликсиз/иштебеген номерлер	43225
Интервьюнун башында баш тарткан	1846
Сурамжылоонун жүрүшүндө баш тарткан	547
Линия бош эмес	59

Социалдык демографиялык көрсөткүчтөр

Жашаган облусу	Бишкек ш.	N=139
	Ош ш.	N=51
	Чүй облусу	N=202
	Талас облусу	N=55
	Ош облусу	N=248
	Нарын облусу	N=71
	Ысык-Көл облусу	N=107
	Жалал-Абад облусу	N=226
	Баткен облусу	N=102
	Бардыгы	**N=1202**
Калктуу конуштун түрү	Шаар	N=571
	Айыл	N=631
Жынысы	Эркек	N=570
	Аял	N=632
Жашы	18-29 жаш	N=348
	30-39 жаш	N=293
	40-49 жаш	N=207
	50-59 жаш	N=180
	60-69 жаш	N=119
	70 жаш жана андан улуу	N=55

Улуту	Кыргыз	N=973
	Орус	N=69
	Өзбек	N=94
	Тажик	N=14
	Башка	N=44
	Жооптон баш тартуу	N=8
Үй-бүлөлүк абалы	Бойдок	N=226
	Үй-бүлөлүү	N=879
	Ажырашкан	N=23
	Жарандык нике (чогуу жашоо)	N=3
	Жесир	N=47
	Жооптон баш тартуу	N=24
Билими	Билимсиз	N=8
	Баштапкы / толук эмес орто	N=21
	Орто / кесиптик-орто	N=707
	Толук эмес жогорку	N=65
	Жогорку / илимий даража	N=377
	Жооптон баш тартуу	N=24

БИЗДИН БАЙЛАНЫШТАР

- Кыргыз Республикасы, Бишкек ш., Токтогул көч., 141/1. Телефон 0(312)-979205
- Сайт: www.commoncause.kg
- SMM: www.instagram.com/commoncause312 | www.facebook.com/commoncause312 | https://twitter.com/commoncause312